ԱՆԺԱՄԱՆՑԵԼԻ ԱՍՏՈՒԱԾ

ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ԻՆՉՈ՞Ւ ՈՂՈՐՄԱԾ Է

“ԱՍՏՈՒԱԾ ՋԻՆՔ ՍԻՐՈՂՆԵՐՈՒՆ
ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ”

ՍԻՐՈՂ ԵՒ ՏԱՌԱՊՈՂ ԱՍՏՈՒԱԾ

ՏԻԵԶԵՐՔԻ ԱՍՏՈՒԱԾԸ

ՄԵՆՔ ԿԱՅՍՐԷՆ ՋԱՏ ՈՒՐԻՇ
ԹԱԳԱՒՈՐ ՉՈՒՆԻ՛ՆՔ

ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ԻՆՉՈ՞Ւ ՈՂՈՐՄԱԾ Է

Աստուած ողորմած է հանդէպ Ադամ-մարդկութեան որովհետեւ թէ՛ մեր Արարիչն է Ան և թէ՛ մեր Հայրը:

Աշխարհի մարդկութիւնը՝ կոյր բնութեան և անտարբեր բարեշրջումի արդիւնք մը չէ: Մարդ՝ անխորհուրդ մեքենական մղումի արտադրութիւն մը չէ: Ան՝ անբան և անգիտակից ճգտումի գոյացութիւն մը չէ: Մարդ գոյատոր անճնատրութիւն մըն է, որ թէպէտ հողաշէն, թշուառ և մեղքերէ բայբայուած է, սակայն ան նաեւ խորհող ու տրամաբանող և խիղճով տագնապած պլպլացող կանթեղ մըն է:

Մարդ՝ իր բոլոր թերութիւններով, կամաշարժ բնութեամբ, անյագ փափաքով, անասնակենցաղ և վայրենաբարոյ բարքով իսկ՝ անզուգական հրաշակերտութիւն մըն է, ոչ թէ արդիւնք դիպուածի կամ պատահարի մը, այլ մարդ՝ արարչագործութիւնն է անհու՛ն սիրոյ և իմաստուն արուեստագէտ Արարիչին:

Անբան կենդանիներու սերմնատորումը մեքենական անգիտակից մղումի արտադրութիւն է: Բնութեան անբան արտաբերութիւնը կոյր և անխորհուրդ բազմապատկութիւնն է միայն:

Բնական բազմածնութեան ու բազմացումին մէջ, սիրոյ համար զոհաբերութիւն չկայ, այլ զօրաւորագոյնին գերիշխանութիւնը՝ յարմարագոյնին յարատեւումըն է:

Մարդակերպ կոչուած կապիկներու նորածիններ՝ իրե՛նք կը գրկեն իրենց մայրերը, իրե՛նք կը կառչին անոնց, իսկ բանաւոր մարդ էակներու ապրելակերպին մէջ, մա՛յրն է որ կը գրկէ իր հարազատը, մա՛յրն է որ կը դիեցնէ իր նորածինը և մա՛յրն է որ կը խնամէ իր ժառանգը, ոչ թէ ամիս մը տարի մը կամ երկու, այլ ցմահ:

Ինչո՞ւ:

Որովհետեւ մարդկային ծնունդը գերերկրաւոր սիրոյ շնորհ է: Մարդկային ծնունդը՝ երկնային արարչագործ պարգե՛ւ մըն է, և ո՛չ արտադրութիւն: Մարդ արարածը, թէեւ անաւարտ է իր նախագծուած ուրուագծէն, սակայն ժառանգաւորն է ի՛ր Արարիչին ողորմածութեան: Թէեւ անկատար է մարդ, սակայն մոայլօրէն կը տեսնէ իր թիրախը ու դանդաղօրէն կը ճգտի իր նշանակէտին:

Լաւագոյն է սլանալ բարձր նպատակի ու չհասնիլ, քան թէ ճգտիլ անարգ դիտաւորութեան և հասնիլ:

Տիեզերքի ճանչցուած գործառնութիւններուն մէջ, միայն մարդ էակն է որ կը կարեկցի, կը խնամէ և կը ջանայ բժշկել հիւանդը, ծիւրիլը և անկարողը, ո՛չ միայն իր նման մարդ

արարածներուն, այլ՝ իրմէ վար անբաններուն, գազաններուն և բոյսերուն ալ: Մի միայն մարդ արարածն է, հակառակ իր վայրագ եղբայրասպաննութիւններուն, որ կը հիմնէ հիւանդանոցներ, կը հնարէ բժշկարար դեղ, կը կերակրէ միլիոնաւոր սովամահներ ու կը խնամէ երկրաշարժի արկածեալներ և աղէտեալներ:

Վիշապակերպ գազաններ ու մարդակեր հրէշներ ապրած ու տիրած են այս երկրագունտի վրայ միլիոնաւոր դարեր առաջ, ինչո՞ւ արդեօք չեն ունեցած մարդկային կարեկցութիւնն ու ողորմածութիւնը, որ միայն կայծ մըն է բաղդատմամբ Հայր Աստուծոյ ողորմութեան:

Մարդ, որ նոր ժամանած է այս աշխարհի թատերաբեմը, բաղդատմամբ նախաբնակ գազաններու, ինչպէ՞ս և ուրկէ՞ ստացած է իր բանականութիւնը, խօսելավարժութիւնը և ողորմութեան զգացումը: Բարեշրջութիւնը՝ իր միլիոնաւոր տարիներու ընթացքին, երբեմ չէ կրցած շնորհել իր նախամարդ գազաններուն սոյն բարոյական և հոգեկան նկարագիրները, մարդ արարած ինպէ՞ս և ուրկէ՞ ստացած է զանոնք:

Մարդ, Աստուծոյ հրամանաւ չէ՛ ստեղծուած ինչպէս բոյսերն ու կենդանիները, այլ՝ Անոր շունչ-Հոգիովը: Աստուածային Հոգի ժառանգողները

"Աստուած այնքա՜ն սիրեց",

որ արժանի դարձուց զանոնք Իր անպատում ողորմութեան և անսակարկ սիրոյն:

Ան (Աստուած).

> **«Իր արեգակը կը ծագեցնէ չարերուն ու բարիներուն վրայ և անձրեւ կը ղրկէ արդարներուն ու մեղաւորներուն հաւասարապէս»**--Մատթ. Ե. 45:

Ահա, հո՛ս է երկնաւոր Արարիչին բարեգութ ողորմութիւնը:

Ինչո՞ւ ողորմած է Աստուած:

Աստուած չի՛ կրնար չ՛ողորմիլ:

Ողորմութիւնը Անոր ստորոգելիներէն մէկն է: Վատառողջ կամ ցաւագար երախայի մը ծնողքին համար, միթէ աւելի դիւրին չէ՞ նոր երախայի մը ծնունդ տալ ինը ամսուայ յղութեամբ, քան թէ ցաւագար զաւակը հոգալ ցմահ: Սակայն Մարդկային ողորմութեա՛ն իրողութիւնները, տարբեր ուղղութիւն ցոյց կու տան:

Որովհետեւ՝ զաւակ մը՝ թիւ մը, ոսկոր ու միս չէ միայն, այլ իրենց շունչ-հոգիին իսկութիւնը: Իրենց սիրոյն, այդ աննիւթական և անշօշափելի զգաստութեան մարմնացումն է: Այս խոր գիտակցութիւնը անասունները չ՛ունին: Սոյն հոգեկան և իմացական անդրադարձումն ու ճանաչումը, աստուածային ողորմութեան

մէկ փոքր ցոլացումն է որ մարդ էակ կ՛արտայայտէ:

Ինչպէս մարդ արարածի հարազատը մարմնացեա՛լ արտայայտութիւնն է իր սիրոյն, նուիրումին ու երազի իրականութեան, նոյնպէս Ադամ-մարդը շօշափելի արտայայտութիւնն է Գերագոյն Սիրոյ, Ծայրագոյն տեսիլքի և տիեզերական յայտագրի մը, որ ծագումն էր ու կը շարունակուի մինչեւ որ այս անզուգական հրաշակերտութիւնը՝ հողեղէն ու շնչաւոր մարդ արարածը հասնի հոգեղէն ու յաւերժական կատարելութեան:

Տիեզերական հրաշակերտ գործընթացքին մէջ է որ ի յայտ կու գայ աստուածային ողորմութիւնը, որուն միայն փոքրիկ մասը կ՛ըմբռնէ մարդ արարածը այսօր:

Կաւաշէն Ադամորդին այնքա՜ն անասնակենցաղ բնութիւն ժառանգած է իր նախանիւթ հող տարրէն, որ Աստուած բարեգթութեամբ կը դիտէ մարդ էակին սխալանքները, անժուժկալութիւնները ու կ՛աշխատի բարեփոխել անոր բարբարոսութիւնը դէպի աստուածային լուսածնեալ սէր և ներդաշնակ մեղեդի:

Աստուծոյ բարեգութ ողորմութիւնը կը յայտնուի, Իր անպատում ներողամտութեան մէջ: Ան թողութիւն կը շնորհէ մարդկային մեղանչումներուն անսակարկ ու անյիշաչարօրէն:

1. Ծնացող պոռնիկին՝ Ան կ՛ըսէ.

> **«Ես ալ քեզ չեմ դատապարտեր, գնա՛ և**
> **ասկէ ետք մի՛ մեղանչեր»**--Յով. Ը.11:

2. "Անառակ Որդիին Առակ"ին մէջ, Յիսուս չ՛արտօնէր որ մեղապարտ անառակը ամբողջացնէ իր խոստովանանքը

> «Ձիս քու վարձկաններէդ մէկը դարձուր»

բառերը արտասանուին թշուառ ապաշխարողին շրթներէն: Հոն այդ աղիողորմ միջադէպ տեսարանին՝ մինչ "անառակ"ը

> «հեռու էր՝ հայրը տեսաւ զայն ու գթաց, ելաւ և վազեց
> անոր ընդառաջ, վիզին փաթթուեցաւ և համբուրեց
> զայն»--Ղուկ. ԺԵ.20-21:

Այս բոլոր բարեգութ ողորմութիւնը նախապէս յայտնագործեց Հայր Աստուած մեղաւորին մէկ բառ խոստովանիլը:

3. Ուխտադրուժ Պետրոս աշակերտը՝ մէկ բառ խոստովանելէ առաջ, Յարուցեալ Յիսուս հանդիպում կ՛ունենայ իրեն լճակի մը եզերքը: Փոխանակ յիշեցնելու անոր ուրացումը, Յիսուս կը հարցնէ շողակաթ հայեացքով,

> **«Սիմո՛ն Յովնանի որդի, կը սիրե՞ս Ձիս**
> **ասոնցմէ աւելի»**--Յով. ԻԱ.15:

Վերոյիշեալ՝ ներումի աննախընթաց դէպքերը կը դրսեւորեն աստուածային բարեգութ ողորմութիւնը, որ երբեմ այս աշխարհի զեփիւռը իմացած կամ ականատես եղած ըլլայ: Յիսուս Քրիստոս՝ ոչ թէ յայտնագծեց Աստուծոյ դիմագիծը, այլ՝ ցոյց տուաւ Անոր սրտին սիրոյ խորքը Իր ապրումով, ծառայութեամբ և ամբողջանուէր զոհողութեամբ: Խաչին վրայ, նախատուած ու նուաստացած որպէս ազգային դաւաճան, Յիսուս Քրիստոս՝ բարեգութ և անոխակալ արտասանեց.

«Հայր, թող դոցա, զի ոչ գիտեն զինչ գործեն»:

Մարդ թէեւ վայրագ է և անասնակենցաղ, սակայն հնարաւորութիւնը ունի ըլլալու կարեկից ու խղճամիտ և ընդունակութիւնն ու հաստղութիւնը ունի դառնալու ազնիւ և շնորհալի, նմանելու համար իր Արարիչին:

Երկրածին մարդ՝ իր ցաւագար և կամաշարժ զաւակը կը ջանայ խնամել մեծ յոյսով, որ օր մը ան բժշկուի և ուղղուի: Ինչո՞ւ տիեզերաստեղծ Արարիչ՝ Իր բարեգութ ողորմութեամբ չյայտնէ Իր անսպառ սէրն ու մշտատեւ խնամակալութիւնը հանդէպ Ադամ-մարդուն: Մարդ՝ իր անճնասէր բարբարոսութեա՛մբ իսկ չլքեր իր տկար կամ ախտաւոր զաւակը, որովհետեւ ինը ամիս սնուցած է զայն արիւնի, միսի և ոսկորի յղութեամբ և ապրեցուցած է զայն ի՛ր ինքնութեանը մէջ:

Հայր Աստուած, ոչ միայն ինը ամիսներ, այլ անհաշիւ դարերէ ի վեր կը խնամէ Իր մարդ արարածը, որուն շնորհած է ոչ միայն միս և ոսկոր, այլ Իր ստեղծագործ Կերպարը: Հողածին մարդ իր երեխան կը նուիրուի խնամել ու պաշտպանել զայն ամէն պատահականութեան դէմ, նոյնիսկ ի՛ր կեանքին գնով:

Կրօնահաւատ մարդ էակը՝ ինքզինք կը նկատէ սկզբնաւորուած ըլլալ Արարիչի էութենէն: Մարդկային աղօթք աղերսը կը ճգտի ու կը սլանայ դէպի այն ստեղծագործ զԱստուած Հոգին որ զինք դարձուցած է աստուածակերպար:

Աստուած՝ Իր սիրոյ մէկ սլացքին ու բարի կամեցողութեան մէջ ստեղծած է մեզ՝ մարդ արարածներս: Մարդ, անայլայլ միացումով ներդաշնակուած է իր Արարիչին հետ: Տիեզերք համօրէն կը խորհրդանշէ սիրոյ և ողորմութեան մեղանուշ ձայնը:

Յիսուս Քրիստոսի Մարդեղութիւնը (ապրումն ու նահատակութիւնը) խորհրդազգաց յայտնագրութիւնն է անխնայելի Հօր Աստուծոյ բաղցրահայեաց ու խորածածուկ խորհուրդին, որ մենք այլ խօսքով, կ՛անուանենք

«ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ»

Ապրիլ 23, 1991

“ԱՍՏՈՒԱԾ ՋԻՆՔ ՍԻՐՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ”

Ա.Կորնթ. Բ.16, ԺԳ.11-12

1. Մարդ արարածը ո՛չ թէ մեղատո՛ր եղած ըլլալուն համար կը մեռնի, այլ մահկանացո՛ւ:

ա. Յիսուս Քրիստոս եկաւ աշխարհ մահկանացու մարդուն յաւիտենական կեանք շնորհելու համար:

բ. Մարդուն ստեղծագործութիւնը հասցնելու անոր լրումին:

գ. Այնպէս ինչպէս մարդուն երկրաւոր կեանքը, աստուածային շնորհ մըն է, նոյնպէս ալ անոր յաւիտենական կեանքը պարգեւ մըն է Աստուծմէ:

2. Միակ տարբերութիւնը, սա՛ է:

ա. Մեր երկրաւոր կեանքը մեր կամքովը չեղաւ, իսկ երկնատո՛րը "յաւիտենակա՛ն" կեանքը, մե՛ր ուզելով կը ստանանք, ու մե՛ր ազատ կամքին մերժումով ալ կը կորսնցնենք:

«Իրենները չընդունեցին Զայն»

բ. «Աստուած այնպէս սիրեց աշխարը, որ մինչեւ իսկ իր միածին Որդին տուաւ, որպէսզի ով որ հաւատայ անոր՝ չկորսուի, այլ ընդունի յաւիտենական կեանքը»:

«**Հայրը Ինք ընտրեց գիս և աշխարհ ղրկեց**.»--Յով. Ժ. 36:

գ. Աստուած որպէս սիրոյ ու երջանկութեան բարի Ճարտարապետը կը շարունակէ Իր արարչագործութիւնը, մինչեւ որ մարդը հասնի իր լրումին՝ աստուածանմանութեան:

դ. Եթէ մարդ արարածը մերժէ ստանալ յաւիտենական կեանքը, կը կնքէ իր մահկանացուն ու կը կորսուի: Իսկ անոնք, որոնք կը հաւատան, կը վստահին իրենց անձերը Անոր նախախնամութեան ու կը սիրե՛ն Զայն, Աստուած անոնց կու տայ յաւերժօրէն ապրելու իրաւունքը:

3. Ի՞նչ է յաւիտենական կեանքը:

ա. «Ինչ որ աչքը չտեսաւ, ականջը չլսեց և մարդու սիրտը չինկաւ՝ Աստուած պատրաստեց զայն իր սիրելիներուն համար»--Ա. Կորնթ. Բ. 9:

բ. «Թող ձեր սրտերը չխռովին. հաւատացէ՛ք Աստուծոյ, հաւատացէ՛ք նաեւ ինծի: Իմ Հօրս տան մէջ շատ օթեւաններ կան. թէ ոչ ես ձեզի ըսած կ՛ըլլայի թէ կ՛երթամ ձեզի համար տեղ պատրաստելու»:

դ. Երբ այս մահկանացու գոյութիւնը կրէ անմահութիւն ... այն ատեն պիտի կատարուի այն խօսքը որ գրուեցաւ. «Մահը կուլ գնաց յաղթութեան»:

4. Քրիստոնեային բայլերքը.

«Ո՞ւր է, մա՛հ, քու յաղթութիւնդ. ո՞ւր է, գերեզման, քու խայթոցդ»:

Յունուար 9, 1997

ՍԻՐՈՂ ԵՒ ՏԱՌԱՊՈՂ ԱՍՏՈՒԱԾ

Արարիչ Աստուծոյ ինքնաբացայայտման երեւոյթներուն մէջ հառաչանքները կան Իր տառապանքներուն, ցաւը կայ Իր սրտին ու պայքարը Իր Հոգւոյն ընդդէմ մարդկային կոյր մթութեան:

Երկնաւոր Հայր Աստուած կ՛ապրի վիշտի ամբողջական խորութիւնը և մարդկային ողբերգութեան ամբողջ սարսափը:

Տառապակոծ և ցաւատանջ աշխարհը վիշտ մըն է Արարիչ Աստուծոյ Սրտին: Մեր կաթողիկոսներէն՝ Խրիմեան Հայրիկն ալ ըսած է. «Ես Հայաստանի ցաւոց պատկերն եմ»: Ո՛չ, որովհետեւ Աստուած կատարեալ չէ ստեղծած մարդ արարածը, այլ՝ որովհետեւ գերագոյն մարդ էակին պարգեւած է ազատ կամք:

Մարդկային հոգին կերպարն է Աստուծոյ՝ ազատ, հզօր և անկաշկանդ կեանք-կամքին: Ս. Ներսէս Շնորհալի շեշտակիօրէն պաշտպանած է մարդ արարածին ազատ կամքը:

Գերմանացի իմաստասէր Կէոթէ ըսած է,

«Մարդ ծնած է ազատ կեանքով ապրելու, մինչդեռ ամենուրեք կը տիրէ բռնութիւնը, եսապաշտութիւնը և չնչին շահերը»:

Սիրել՝ ազատագրել է մարդը: Ազատագրել ի՞նչ բանէ: Զէ՞ որ ան ծնած է ազատ: Սիրել՝ ազատագրել է մարդը՝ իր ինքնաիմաբէութենէ: Մարդուն շնորհուած ինքնագիտակցութեան «ես»ը մինչեւ որ չգտնայ իր սահմանումը իր շուրջիններու և համայն գոյացութեան հունին առնչութեամբ, մարդ կը նմանի անսանձ գազանի: Ներկայ դարը ցոյց կու տայ ազատութեան անունին տակ վարագուրուած սանձարձակութիւնները՝ թէ՛ բարոյական, թէ մարմնապաշտական և թէ հոգեկան արուեստագիտական տարածութեան մէջ: Ներկայ "ազատախոհներ" ծածկեալ անհաւատներ և ապակրօնզինուորեալներեն: Իբր թէ "ազատական" արդիական փիլիսոփայական հովերէն տարուած անձեր, որոնք, անբարոյութեան կանգունով կ՛ուզեն չափել առ Աստուած հաւատքը և սրբութիւնը:

Մարդ երբ հրաժարի իր հոգեկան և իմացական ազատութենէն և ենթարկուի մարմնապաշտ կամքի մղումներուն, ան կը դառնայ մեռած հոգիի մը ապրող կմախքը: Ազատ կամքը անձի մը անձեռնմխելիութեան իրաւունքն է:

«Ուր հոգի Տեառն է, անդ ազատութիւն է»:

Կամքի "ազատութիւն"ը կեանքի ամբողջացումը կ՛արտայայտէ:

Ազատութիւնը թէ՛ առանձնաշնորհում մըն է, և թէ դժբախտութիւն, սակայն միակ ճանապարհն է աստուածանմանութեան:

Քրիստոնէութիւնը նախասահմանեալ ճակատագիրը կը մերժէ, որովհետեւ կ՛ընդունի զղջումով և ներումով թողութիւնը և փրկութիւնը:

Սուրբ Հոգին անմոռունչ մղումներով Աստուծոյ խօսքին և կամքին Յուշարարն է: Յիսուս Քրիստոսի ծնրադիր աղաչական աղօթքը Գեթսեմանիի պարտէզին մէջ առ Աստուած, վստահութեան և Անոր կամքին ընդառաջումի ոգիին ներշնչումն է մեր մէջ: Թեր ու դէմ կամքերու արիւնոտ ու դաժան բախումի մէջէն է, որ պիտի ծնի մարդկային բարի կամքը:

"Անառակ Որդիի"ն վերադարձը դէպի հօրենական տուն, առարկայականօրէն ցոյց կու տայ մարդկային կամքին իրատեսութիւնը երբ ստացական ազատ կամքը կը գտնէ իր Արարիչը, և ստացական կամքը՝ ի՛ր ազատ կամեցողութեամբ կ՛ենթարկէ իր ազատութիւնը աստուածային բարի Կամքին, ըսելով.

«Ոչ թէ իմ կամքս, այլ՝ Քու կամքդ թող ըլլայ»:

Աշխարհի եղեմական գեղեցկութեամբ, ներդաշնակութեամբ և հաւասարակշռութեամբ միայն կարելի էր որ գտնէ իր լրումը:

Անասնական գազանութիւնը և վայրագութիւնը կարելի չէ ընտանեցնել և ընտանի աղաւնին վայրենացնել: Օձը՝ օձ կը ծնի, գազանը՝ գազան և անվնաս ոչխարներ՝ ընտանի գառներ:

Կատաղի գազանի մը վայրագութիւնը չարութիւն չի կրնար կոչուիլ, ու ո՛չ ալ գառնուկի մը անվնասութիւնը առաքինութիւն:

Իւրաքանչիւր կենդանի կը գործէ իր մղումներու ճգտումով այնպէս ինչպէս որ համադրուած և յայտագրուած է ներքնապէս:

Ընդհանուր գոյացութեան մէջ չկար բարոյակա՛ն արժէքի հասկացողութիւն կամ առաքինութիւն: Համայն կենդանական լինելիութիւնը յաւերժական մեքենայական գոյատեւում մըն էր:

Բարեգութ Աստուած՝ սիրոյ Ակնաղբիւրը ուզեց դրոշմել Իր արարչութեան մէջ, նաեւ իմաստ և իմանալի դարձնել ստեղծագործուած աշխարհը: Մեծութիւն մը, ոչ թէ բանակի և ծաւալի խոշորութեամբ կ՛ըմբռնուի, այլ մի միայն վեհանձնութեա՛մբ կ՛արժէքաւորուի: Հերոսութիւն մը, նուիրում մը և սէր մը մի միայն փոխադա՛րձ սիրողներու հոգիի մեծութեամբ հասկնալի կը դառնայ:

Մինչեւ մարդ արարածին ստեղծագործութիւնը, աշխարհի մէջ չկար աստուածային սիրոյ փոխադարձ սոյն ըմբռնումը: Ո՛չ մէկ կենդանի, անասուն կամ գազան կրցած էր գնահատել գեղեցկութիւնը արեւածագին, մայրամուտին, ծիածանի ճաճանչներուն կամ Աստուծոյ սիրոյն և անկէ բխեալ անճնուիրումի, երկայնմտութեան և հանդուրժողութեան:

Մեքենականացած կենցաղավարութեան մէջ չկա՛յ առաքինութիւն և բնազդաշարժ մղումի մէջ չկայ հոգեկան և իմացական գեղեցկութիւն: Մինչ այդ կենդանական բոլոր ստեղծագործութիւնները, արդիւնքն էին նիւթեղէ՛ն զօրութիւններու մինչեւ մարդ արարածին կառուցումը: Ջուրերն ու երկիրը՝ իրենք արտադ-

րեցին կենդանութեան շունչ ունեցող անասունները, սողունները և թռչունները:

Ծննդոց գրքին առաջին գլուխ և բանաերորդ և բանչորորդհամարներուն մէջ կը կարդանք թէ Աստուած Ինք կը հրամայէ և կ՛արտօնէ որ մայր բնութիւնը՝ ջուրն ու հողը, իրե՛նք արտադրեն ծովու և ցամաքի կենդանիները.

«Ջուրերը կենդանութեան շունչ ունեցող շատ սողուններ հանեն, և թռչուններ երկրի վրայ, երկնքի հաստատութեան երեսը, թռչին: Երկիր թող հանէ շնչաւոր կենդանի՝ իր տեսակին պէս, անասուններ, սողուններ և երկրի գազաններ՝ իրենց տեսակին պէս և այնպէս եղաւ»:

Մայր բնութեան արտադրած բոլոր կենդանիներուն, սողուններուն և թռչուններուն մէջ չկար աստուածակերպար մարդ արարածի նմանութեամբ օժտուած էակ մը: Մարդ, բնութեան արտադրութիւնը չէ՛ (թէեւ կը նմանի), ան կառուցո՛ւմն է Աստուծոյ ողորմութեան, յայնտութիւնն է Անոր սիրոյն և յաւերժութիւնը պիտի դառնայ Անոր թողութեան և փրկագործութեան:

Աստուած պիտի ազատագրէ մարդը իր սխալ նախասիրութենէն և պիտի հասցնէ զայն իր լրումին, որովհետեւ մարդ արարածը Աստուծոյ թէ՛ գերագոյն արարածն է, և թէ՛ ամենաշատ սիրուածը:

Աստուած Ի՛նչ իրագործած է մարդը, Աստուած Ի՛նչ բրտնած է մարդու կառուցման համար: Մարդ արարածը աստուածային դարերու իրագործման հանճարեղ մէկ արգասիք նմոյշն է: Մարդ՝ ի՛նչ իր ազատ կամքով և առանձնաշնորհով կրնայ կանգուն պահել իր աստուածակերպար մենաշնորհը:

Աստուածային պարգեւ է ստանալ տեսիլք, լոյս, պատգամ ու կոչում, բայց անոնց կիրարկումը, հաւատացեալ քրիստոնեային անբռնաբարելի կամեցողութե՛ն մէջն է: Մարդ արարած՝ իր մը չէ՛, շնչաւոր և շօշափելի առարկայ մը չէ՛, ան անպատասխանատու մեքենայ մը չէ:

Անաստուած և նիւթապաշտ հոգեբանութեան պատճառաւ, այսօր, ոճրագործներ անպարտ կ՛արձակուին ու կը կրկնեն իրենց բստմնելի ոճիրները: Պատասխանատուութենէ խուսափումի ճամբան կամ անձնասիրութիւնն է կամ դաւաճանութիւնը: Որովհետեւ պարգեւ ընդունիլ, միաժամանակ, պատասխանատուութիւն ստանձնել կը նշանակէ:

Աստուածաստեղծ մարդ, երկա՜ր դարերու, մտքի և հոգիի արտազգայարանական զգացումներու և հոգեկան յայտնաբանութիւններու ծաղկումն է, և ո՛չ գերբնական հ ամակարգիչի մը վայրկենական գործադրութեան մէկ արտադրութիւնը: Աստուածաշունչ մատեանի արձանագրութիւնը՝ Ծննդոց գիրքի առաջին գլխու համարները՝ պարզապէս խտացո՛ւմն են հազարամեակներու,

որովհետեւ աստուածային օրը մե՛ր 24 ժամերով չի հաշուուիր. Ան, Անժամանցելի է, անսահման, անկապտելի և անհանգրուան է:

Մարդ արարածը անզուգական հրաշակերտութիւնն ու անջըրպետի գեղեցկագոյն արարչագործութիւնն է, որ երբեմ ստեղծուած ըլլայ: Ա՛յս է պատճառը, որ.

«Աստուած այնպէս սիրեց աշխարհը, (մարդկութիւնը) որ մինչեւ իսկ Իր Միածին Որդին տուաւ, որպէսզի ով որ հաւատայ Անոր՝ չկորսուի, այլ ընդունի յաւիտենական կեանքը»--Յով. Գ.16:

Մարդ արարածը կը ներկայացնէ ու կը ցոլացնէ Աստուծոյ ո՛չ միայն գերազանց կարողութիւնները (խոհիրդածութիւն, լեզուի արտայայտութիւն և հնարամտութիւն), այլ՝ նաեւ Աստուծոյ տ֊ն֊ջան աշխատանքը, անհուն հսկումը, արիւն բրտինք թափելը Գեթսեմանիի պարտէզին մէջ և անգերազանցելի սէրն ու փրկագործութիւնը: Աստուածային ստեղծագործ Սէրը (Յիսուս Քրիստոս) խոնարհեցաւ (իջաւ) աշխարհ պարգեւելու սէր, իմացական կեանք Իր արարչագործութեան փառապսակը եղող մարդ արարածին:

Արթնցնելու մարդը, լուսաւորելու անոր միտքը և պայծառացընելու անոր հոգին: Բանաւոր կաը առարկայ մը չէ՛, ան բաղադրութիւնն է նիւթի և հոգիի, որպէսզի դառնայ յաւերժական:

Բրուտին կաւաշէն առարկան որուն վրայ դրոշմուած է Արուեստագէտին հոգիէն ցոլք մը կրնայ վերադառնալ կաւի, իսկ անգամ մը որ այդ կաւաշէն արտադրութիւնը անցնի կրակի բովէն ու թրծուի, կը ստանայ յաւերժութիւն:

Աստուածաբնակ մարդ արարածը իր մէջ բան մը ունի, որ աւելի՛ է բան արիւնը, ոսկորը և ջիղը: Ան ունի Աստուծոյ սէրը, ոսկեայ կամուրջ մը որ զինք կը կապէ իր Արարիչին: Ունի նաեւ կենակցութիւն մը, առնչութիւն մը, յարաբերութիւն մը, որուն համար Արարիչ Աստուած գիշեր ու ցերեկ կը դրդէ, կը յորդորէ և կը մղէ զայն յարաբերելու այն Գերբնական Ողորմութեան հետ՝ որ Աստուած է: Ան Իր խորաթափանց պայծառատեսութեան շնորհիւ ու հեռատեսութեան խթանիչ ներմղումով մեզ Իրեն կը կապէ:

Հին Կտակարանի մարգարէները և նահապետները չէին կըրցած ճանչնալ Աստուծոյ ողորմածութիւնն ու անոր անսպառ Սէրը, որովհետեւ չէին տեսած աստուածային Մարդեղութիւնը և չէին լսած Նազովրեցի Մարդեղացեալին աստուածաբարբառ խօսքերը:

Հետեւաբար, անոնք բարոզեցին. «Աստուծոյ Վախը»: Իսկ երբ մարմնապէս յայտնուեցաւ "Բանն" Աստուծոյ, Ան ըսաւ. «Մի Վախնաք": Ճշմարիտ միութիւնը յաղորդակա՛ն միութիւնն է, սիրողի և սիրուողի միջեւ: Մարդուն յարաբերութիւնը Աստուծոյ կամքին հանդէպ պարտ է ըլլալ սիրո՛յ շարժառիթէն բան վախէ:

Մարդ և Աստուած կը միանան փոխադարձ սիրոյ մէջ:

Աստուած՝ Քրիստոսի ապրումի՛ հաղորդականութեամբ, անոր գործօ՛ն անկեղծութեամբ և նուիրումի ու ծառայութեան կեն-դանի՛ ապացոյցներով, Իր սէրը ցոյց տուաւ հանդէպ տառապակոծ մարդկութեան:

Յիսուս Քրիստոսի Մարդեղութիւնը հաղորդականութեան ամենէն նուիրական արտայայտութիւնն է անտեսանելի և անըմ-բըռնելի կարծուած Աստուծոյ հետ: Աստուած ոչ միայն Ինքզինք բացատրեց մարդուն, այլ հաղորդակի՛ց ալ եղաւ անոր: Ներկայ քրիստոնէական դարաշրջանը այն շնորհաբաշխ միջոցն է ուր մարդ կը պարտի հաղորդուիլ և յարաբերիլ իր Ստեղծիչ Արարիչին հետ: Մարդ միայն հանդիսատես ըլլալով գոյացութիւններու ցու-ցադրութիւններուն չի կրնար ճանչնալ զԱստուած:

Մենութեան մէջ Աստուծոյ հետ յարաբերութիւնն ու հա-ղորդութիւնը (աղօթք) կ՛առինքնէ հոգին, սիրտը և միտքը: Սոյն յարաբերութեամբ ու սրբացումով նիւթականը՝ հոգետրին, հունա-տորը՝ Անհունին և ժամանակաւորը Անժամանցելիին հաղորդակից կը դառնան ու մարդկային ստեղծագործումը կը հասնի իր լրման:

Աստուծոյ միացողներ անոր Անճին հաղորդութեան մէջ միացած կ՛ըլլան նաեւ իրարո՛ւ: Աստուծոյ հետ յարաբերութիւնը կ՛իրագործուի սրբագործուած սրտի միջոցով:

Փոխադարձ սիրոյ հասկացողութիւնը և երջանկութիւնը, մարդ արարածին իր Արարիչին հետ ունեցած ուղիղ, մտերիմ և յարատեւ յարաբերութեան մէջ կը կայանայ: Երբ կարդանք Աւետարանները և սերտենք Յիսուս Քրիստոսի հոգեկան յուշերը, անոնց ապրումին մէջ կան աւելի հառաչանքնե՛ր, սիրտ մաշուքնե՛ր և հեծեծանքներ:

1. Յիսուս...երկինք նայեցաւ, հառաչեց և ըսաւ՝ "Եփփա՛թա", որ կը նշանակէ բացուէ եւ անմիջապէս խուլ և համր մարդուն ականջ-ները բացուեցան և լեզուն բացուելով, սկսաւ կանունաւոր կերպով խօսիլ անոր լսելիքը--Մարկ. Է.34:

Յիսուս Փրկիչ՝ երբ տեսաւ խուլ և համր ծնած երիտասարդ մը, հառաչեց: Ինչո՞ւ, որովհետեւ ան գթաց անոր անկատարութեան:

2. «Եւ Ան իր հոգիին մէջ ողբաց (յուն. բնագիրը) ու ըսաւ "ինչո՞ւ այս սերունդը նշան կ՛ուզէ»--Ը.12:

Մեր Տէրը, կ՛ողբայ նոյնիսկ Իր հակառակորդներուն՝ Փարի-սեցիներուն, Զինք ատողներուն համար, որոնք ի վերջոյ Զինք պիտի սպաննէին: Ան կ՛ողբայ անոնց հոգւոյն կուրութեան համար:

Յիսուս՝ Ճարտարապետը մարդկային գոյացութեան, գիտէ՛ ողջութեան և մարդկային կեանքին արժէքը: Ան կը ջանայ փրկել մարդը՝ աշխարհի բարձրագոյն արարածը, կորուստէ ու այդ պատ-ճառաւ կ՛ողբա՛յ անոնց կուրութիւնը:

3. «Եւ Յիսուս արտասուեց»--Յով. ԺԱ.35:

Ինքնայատուկ և անկապտելի Ջօրուքիւն Յիսուս Քրիստոս կու լայ: Ան կու լայ ո՛չ թէ յուսահատութենէ, այլ որովհետեւ մեզի մարմնակից և պատկերակից եղած է ու թափանցա՛ծ մեր կեանքի բոլոր ոլորտները: Ան մարդկային ողբերգութեան տրաման ապրեցաւ ժողովուրդին հետ Ինքզինք շաղախելով և գիտէ մեր բնութեան բովանդակ էութիւնը: Նշմարելի է որ մշտաշող Նազովրեցի Յիսուսի ծիծաղն ու խնդալը չեն արձանագրուած, սակայն լալն ու ողբալը արձանագրուած է չորս Աւետարանագիրներու կողմէն:

Հաւատքի մեծ սուրբերը իրենց բնակարանները խնճոյքի և կերուխումի վայր չէին դարձուցած, այլ աղօթքի, ճգնութեան և ծոմապահութեան վայր: Ինչպէս Ս. Գրիգոր Նարեկացին կը ներկայացնէ իր Օծուն աղօթամատեանը որպէս «Ողբերգութիւն»:

Ս. Գրիգոր Նարեկացիին "Մատեան Ողբերգութեան" մէջ, ո՛չ թէ Աստուծոյ մասին կը խօսի ան, այլ Աստուծո՛յ հե՛տ կը խօսի, Անոր հետ կը ցաւակցի: Ինչո՞ւ համար արդեօք, երբ սուրբերը Աստուծոյ հետ խօսին, այդ խօսակցութիւնը ողբերգութիւն մը կը դառնայ փոխանակ ըլլալու աստուածային մեծութեան գովասանքը կամ կատակերգութիւնը: Ինչո՞ւ համար սուրբերու և նուիրեալներու հաղորդութիւնը Աստուծոյ հետ խնդութեան կամ խրախճանքի ներբողանք մը չէ, ինչպէս հեթանոս աստուածները:

Պատճա՞ռը:

Որովհետեւ Աստուծոյ պատկերը, սուրբ հաւատացեալի մը հոգեկան աչքերուն առջեւ, անհուն սիրոյ վշտահար ու խոցոտուած Սիրտ մը կ՛երեւի: Աստուած կու լայ բոլոր այն անառակ զաւակներուն համար, որոնք սեփականացնելով իրենց երկնաւոր Հօր բարիքները և շնորհները, լքած են եկեղեցի, սրբութիւններ ու աղօթք և հեռացած կեանքի Ակնաղբիւրէն՝ Աստուծմէ:

Իրաւանչիւր հեռացած էակը և չարէն առեւանգուած մարդածին մը, խոց մըն է Աստուծոյ սիրտին, դաշոյն մը Անոր զգացումներուն:

Հօրենական տան ապահովութենէն հեռացած պարմանուհիներ, որոնք իրենց ընկերուհիներու հետ փողոցները կը չափեն կամ հմայուած են Մանսըն ոճրագործի հրէշային կախարդութեամբ, և անչափահաս պատանիներ, որոնք միացած են թմրեցուցիչ վաճառողներու խումբին: Միթէ այս շուարած հաճոյամոլներուն, ինքնախաբէութենէ մոլորածներուն և անգէտ ցնորամիտներուն ծնողաց տունը խնճոյքի՞, պարի՞ թէ սուգի՛ և ցաւի՛ տուն է:

Ջօրուքիւն, սրբութիւն և սէր Աստուծոյ անբաժան և վսեմագոյն յատկանիշերն են, ու սէրը անոր Իսկութիւնն է: Սիրել՝ տառապիլ ըսել է, որովհետեւ սէրը երկունք ունի: Յիսուս Քրիստոսի շրթներուն վրայ Աստուած գերազանցապէս ու վեհափառօրէն սիրող Հայրութիւն է, որ կը զբաղի նոյնիսկ ճնճղուկներով:

Որովհետեւ Աստուծոյ սէրը անսպառ է, հետեւաբար Անոր ցաւն ու տառապանքն ալ մեծ է և անչափելի: Հայր Աստուած կը տառապի հաւատքը ուրացող բոլոր փառամոլներուն համար, մանաւանդ հոգեւո՛ր փառամոլներուն: Ան կը տառապի եկեղեցիներու անմիաբանութեան և աշխարհականացումին համար: Ան կը հառաչէ Իր զաւակներուն անփութութեան, անտարբերութեան և հեշտամոլութե՛ան համար:

Սէր մը կայ, որ բանաստեղծները կ՛երգեն, սիրահարները կ՛երազեն, փիլիսոփաները կը վերլուծեն և աստուածաբանները կը վարդապետէն, սակայն կայ աւելի վսե՛մ ու սրբազան սէր, որ մի միայն յայտնաբանուած է Լուսեղէն Խաչեցեալին միջոցով: Սէր մը որ Հայրակա՛ն է, սէր մը որ տառապանքի արցունքներու ընդմէջէն կ՛առինքնէ մեղաւորները, որպէսզի վերադառնան տուն, ետ գան կեանքի և յաւերժութեան:

Աստուած անբակտելի կերպով, միացած է մարդկութեան ցաւին, տառապանքին, երազներուն և ուրախութիւններուն: Մեզ Յիսուս Որդւոյն, մէջ Իր որդիները կ՛ընէ և կը մղէ հաւատացեալները նմանելու Քրիստոսի: Որովհետեւ Ան Իր անճնազոհ ապրումով դիւրահասկնալի դարձուց Հօր տեսլականը համայն մարդկութեան:

Հօր անբննին Մնունդ Յիսուս, մարդկութեան հոգին, Իր Հոգիին մէջ փոխադրելով, կենդանի հաղորդութեամբ միջնորդեց մարդկային դիւրաբեկութիւնը առ Հայր Աստուած:

Հայր Աստուած՝ հորիզոն մը բացաւ մեր սրտին մէջ Իր Միածնի Մարդեղութեամբ և ցոյց տուաւ մարդկութեան Ի՛ր տառապանքը, վիշտը և ցաւը թէ ինչպիսի՛ անճկութեամբ կը սպասէ մեր վերադարձին: Յաւերժաւանդ Որդւոյն միջնորդութեամբ, Հայր Աստուած փոխանակ ճանչցուելու որպէս Դատաւոր, դարձաւ Հայր Երկնաւորը՝ թողութիւն բաշխող անճառելի Սէր և Ողորմութիւն:

Աստուածային էութիւնը անսպառ հոսում մըն է սիրոյ և տառապանքի, յայտնաբանելու արարչական ստեղծագործութիւնը մարդ արարածին: Սրբազան Յայտնաբանութիւնը սուրբ Խորհուրդ մըն է՝ նուիրումի և ծառայութեան, ստեղծագործ երկունք մը, նման անվերջանալի գոյացութեան, որ կը հոսի աստուածային էութենէն: Անսպառ հեղում մը, միացում մը դէպի մարդկային սիրոյն ու տառապանքին, որովհետեւ սիրել՝ տառապի՛լ է և անոր խորհրդանիշը արգասաւոր Լոյսն է:

Օգոստոս 16, 1994
Թորոնթօ

ՏԻԵԶԵՐՔԻ ԱՍՏՈՒԱԾԸ

Աստուած, փիլիսոփայութեան ըմբռնումով՝ մշտնջենաւոր տիեզերական զօրութիւն, նախասկիզբ և նախապատճառն է ամէն բանի: Քրիստոսով, Աստուած՝ Խորհուրդ խորին է անհաս և Անըս-կիզբն: Աստուածաշունչը ցոյց կու տայ, թէ Աստուած «անմատչելի լոյսի մէջ կը բնակի», և «մարդոցմէ ոչ ոք տեսած է և ոչ ոք կրնայ տեսնել» զայն--Ա. Տիմ. 6. 16:

Ահա թէ ինչո՞ւ յաճախ Աստուած կը պատկերանայ լոյսի փայլատակումով միայն: Աստուած՝ Էլոհիմ, Իր կամքի զօրութեամբ կը ստեղծէ աշխարհը և լոյսը և ինչ որ կը ստեղծէ կը գտնէ բարի:

Աստուած, որպէս բացարձակ Ոգեկան ըմբռնում, մարդ արարածին մէջ սաղմնաւորուած է ու ցարդ կը գոյատեւէ անյիշելի ժամանակներէ ի վեր: Աստուծոյ Արարիչ անուանումը կը բխի Անոր նախասկզբնական զօրոյթ բնութենէ, արարելու կարողու-թենէն, որուն արդիւնքն է տիեզերքը: "Աստուած" անունը կը բխի Անոր "արարիչ" իմաստէն: "Տէր" անունը կու տանք Աստուծոյ, մեզ սիրած ըլլալուն համար իսկ, "Աստուած" անունը՝ մեզ ստեղծած ըլլալուն համար:

Աստուած ամէն ինչի նախասկիզբ և աշխարհի գոյութեան պատճառ, գերբնական և գերզգայական Անճանաչելիութիւնն է:

Անհմանալի մարդկային բանականութեամբ, որովհետեւ մարդ արարածը դեռ չէ փոխակերպուած հոգեղէնի: Մարդու նպատակն է նմանիլ Աստուծոյ:

Միայն Աստուած գոյ է Իր իսկութեամբ, բոլոր արարածները իրենց գոյութիւնը կը պարտին արարչագործութեան կամ աստ-ուածային Լոյս բխումին:

Վերջնական ելակէտը Աստուած է, տիեզերքի Կենդանի Հոգին՝ Ան ոչ միայն Ինքզինք բացատրեց մարդուն. այլ՝ հաղորդակից ալ եղաւ անոր: Աստուած կ՛ուզէ որ համագործակցինք Իրեն հետ, և հրաւիրենք Զինք մեր կեանքի ապրումին մէջ:

«Խորագոյն վիշտի և յուսախաբութեան մէջ, կայ յոյս
և ահագնազօր ցաւի ու տառապանքի մէջ երբ տիեզերք
յանկարծ կործանի, և ամայանայ, կայ Աստուած»:

«Աստուա՛ծ իմ, ո՞վ ես Դուն, և ո՞վ եմ ես»:
--Փրանկիսկոս Ասիզացի:

Ապրիլ 3, 1996
Թորոնթօ

ՄԵՆՔ ԿԱՅՍՐԷՆ ՉԱՏ
ՈՒՐԻՇ ԹԱԳԱՒՈՐ ՉՈՒՆԻ՛ՆՔ

Կրօնաւորներու և հոգեւորականներու ծայրագոյն այլասերումը և կեղծաւորութիւնը ի յայտ կու գայ գործօն անձին բերնովը:

Խոստովանանիքը մարդ արարածին ներսիդին հաւաքուած բարոյական ու նկարագրի աղտոտութիւնները դուրս կը թափէ:

Վերոյիշեալ բացագանչութիւնները քահանայապետներու և կրօնական առաջնորդներու, նախանձի ճայնարկութիւններ ու հոգեկան վատասերումի զգացումներն ու արտայայտութիւններն էին:

Այն հոգեւոր օձում ստացող և ուխտապահ անձերը, որոնք պիտի ներկայացնեն անտեսանելի Աստուածը իրենց ապրումով, ներկայացուցած եղան Սատանան, դրամը և Հռոմէական պետութիւնը որպէս իրենց աստուածն ու թագաւորը երբ իրե՛նց իսկ բերնով ըսին.

«Մենք կայսրէն զատ ուրիշ թագաւոր չունի՛նք»
--Յով. ԺԹ.15:

Հեթանոս, Հռոմէացի կուսակալ Պիղատոս տեսնելով թէ ոչ մէկ բան կ՛օգնէ, այլ աւելի եւս խռովութիւն կ՛ըլլայ, սարսռալով վճիռ արձակեց անմեղ Հրեայ աղանդապետի մահուան, ըսելով.

«Այդ արդարին արիւնէն անպարտ եմ ես, դո՛ւք գիտէք»:

Սակայն բոլոր Հրեայ ժողովուրդը պատասխանեց ու ըսաւ «Անոր արիւնը՝ մեր վրայ և մեր որդիներուն վրայ թող ըլլայ»:

Աստուած Մովսէս մարգարէի ձեռքով պատուիրած էր Հրեայ ժողովուրդին թէ անոնք զով պարտ էին պաշտել և ինչպիսի հոգիով.

> «Ով Իսրայէլ, հիմա քու Տէր Աստուածդ քեզմէ ի՞նչ կը պահանջէ. միայն թէ քու Տէր Աստուածմէդ վախնաս, անոր ամէն ճամբաներուն մէջ քալես և զանիկա սիրես ու նաեւ քու բոլոր սրտովդ ու բոլոր հոգւովդ քու Տէր Աստուածդ պաշտես»--Օրինաց Ժ.12:

1500 տարի յետոյ, Ստեղծիչ Յիսուս, ստեղծուածի մէջ մարմնանալով եկաւ իրեններուն, բայց իրենները չընդունեցին Զայն:

Իսկ անոնք որ ընդունեցին Զայն՝ իշխանութիւն տուաւ անոնց ըլլալու Աստուծոյ որդիներ: Տասնըհինգ դարերու ընթացքին Իսրայէլ, ապրելով հեթանոս ժողովուրդներուն մէջ, այլասերած և ընդունած էր բազմաթիւ հեթանոս աւանդութիւններ որպէս Մովսէս մարգարէի պատուէրները և վարդապետութիւնները:

Երբ նպատակը միջոցի կը վերածուի, և միջոցը՝ նպատակի, երկուքն ալ կը տուժեն և կ՛այլասերին: Այս այլասերած աշխարհին մէջ երբեմն կը փորձուինք մեր հաւատքն ու յոյսը կորսնցնել: Երբ մարդ արարած ինքզինք յանձնէ հարստութեան մարմաջին հոն չի

գտներ ընտանիքի, ազգի և Աստուծոյ սէրը: Աշխարհիս մեծութեան և հարստութեան սահմանը մինչեւ գերեզման է:

Առա՛նց բարոյականութեան շահածարաւ առեւտուրը ապօրէն հարստութիւն գոյացնել է: Անսիրտ հարստութիւնը, անմիտ մսխումը և աննպատակ նուիրաբերումները արժանիքներ չեն:

Կարդա՛նք Աւետիք Իսահակեանի բանի մը տողերը.

"Ապիրատ աշխարհ,
Ուր հզօր ոսկին դարձնում է գողին՝ ազնիւ, բարեյոյս,
Ապուշին՝ հանճար, վախկոտին՝ կտրիճ, տգեղին՝ չքնաղ
և պոռնիկին՝ կոյս:"--Աւետիք Իսահակեան:

Հրեայ ժողովուրդը և իր կրօնաւորները, որոնք կորսնցուցած էին իրենց շնորհուած երկնային աստղը, սակայն փոխանակ փընտռելու զայն իրենց կրօնական գրականութեան մէջ, փափաքեցան գտնել զայն հարստութեան փառամոլութեան ու եսասիրութեան մէջ: Դժբախտաբար իրենց դրամակա՛ն փառամոլութիւնը պատճառ դարձաւ համա՛յն երկրին Իսրայէլի կորստեան ու տաճարին կործանումին եօթանասուն թուականին: Իսկ 125 թուին Պառ Քոչպա յեղափոխականին պատճառաւ բոլոր Հրեաները աքսորուեցան Հրէաստանէն ու արգիլուեցաւ անոնց վերադարձը, իրենց հօրէնական տան:

Հրեայ ազգին ուրացումը իրենց Աստուծոյ, պարտ է դառնալ պատմական խրատ և օրինակ այժմու Քրիստոնեաներուն:

Դէպի ո՞ւր կ՛ընդանայ Քրիստոսի եկեղեցին:

Յիսուս բնացա՞ծ է մեր կրօնաւորներու սրտին մէջ, թէ արթուն: Ա՛ն ղեկաւարող ո՞ւժն ու զօրութի՞ւնն է համայն բրիստոնեայ եկեղեցիներուն: Հարստութիւնը յաճախ վերջն է թշուառութեան մը, և սկիզբը ուրի՛շ թշուառութեան: Հարուստը կրնար ունենալ երկինքը, բայց ուզած է երկիրը: Կրնար բնակիլ արքայութեան մէջ, բայց ընտրած է դժոխքը: Կրնար պահել իր հոգին, սակայն փոխանակած է զայն նիւթին հետ, կրնար սիրել, սակայն նախընտրած է ատել, ոչ ոք կրնայ փրկել զայն:

Ի՞նչ կը պոռան Քրիստոնեայ ժողովուրդներն ու ազգերը այսօր: Անոնք կ՛աղաղակեն. «ազատութիւն և խաղաղութիւն»:

Ի՞նչ ընելու համար: Իրենց անձնակա՛ն շահերը պաշտպանելու և իրենց անունը փառաբանելու համար: Ինչպէս անցեալին Բիւզանդական Կայսրութիւնը, այսօր ալ բրիստոնեայ համայնքները հետաքրքրուած են իրենց անձնակա՛ն անունին և փառքին աշխատելու համար: Յիսուս Քրիստոսը խաչողները հեթանոսները չէին, այլ իրենք զիրենք Աստուծոյ ժողովուրդ նկատողներն էին:

Նոյնպէս ալ այսօր Յիսուս կը խաչուի բրիստոնեայ կարծեցեալ պետութիւններու եկեղեցիներուն մէջ: Ա՛յն ենթադրումով, թէ իրենք պաշտպանն են իրենց աւանդուած հաւատքին:

Մինչ Երրորդ Աշխարհը (Third World) կը կեղեհուի քրիստոնեայ պետութիւններու ելեւմտական հաշիւներով ու խորամանկ քաղաքականութեամբ: Հարստութիւնը երկրիս հրապարակը կանգնած է հրապուրիչ չաստուածի նման: Մարդիկ (քրիստոնեայ ենք) ըսողներ զայն ունենալու համար կը զոհեն ժամանակ, զօրութիւն առողջութիւն դժբախտօրէն, առանց գիտնալու թէ որո՞ւ պիտի թողուն իրենց դիզած արծաթն ու ոսկին:

Տէր Յիսուս, Փրկիչ է կորուսեալին, նեցուկ տկարին, սփոփանք սգաւորին, Տէր ու պաշտպան որբին, բարեկան լքեալին, օգնական անկեալին, յոյս յուսահատին, հովիւ մոլորեալին, սրբութիւն հաւատացեալին: Յիսուս Քրիստոս նման արշալոյսի մը որ գիշեր չունի, կը խանդավառէ ու կը բաջալերէ Իր հաւատարիմ ծառաները ու կ՛ըսէ անոնց.

«Այս աշխարհի վրայ նեղութիւն պիտի ունենաք,
սակայն քաջալերուեցէ՛ք, որովհետեւ
ես յաղթեցի աշխարհին»--Յով. Ժ2.33:

Աստուծոյ սէրն ու ներումը կ՛ազնուացնէ ու կը բարձրացնէ մարդկային ապրումը և Անոր յուսադրիչ խոստումը կ՛ազատէ մարդը հիասթափութենէ: Այսպիսի յոյս մը կու գայ մի միայն Աստուծոյ վերջնական յաղթանակի հաւատքէն: Յիսուս Քրիստոս և Սոկրատէս մեռան ճշմարտութեան համար: Սոկրատէսի համար ո՛չ մէկ տաճար կ՛անգնած է: Սոկրատէս յորդորեց ժողովուրդը, որ ուղղութեամբ խորհին:

Քրիստոսի դաստիարակութեան մէջ կայ գերբնական հորիզոն և տարածք, ներկայէն դէպի ապագան՝ իմաստ և յոյս: Իբր Լոյս բանականութեան, իբր Յոյս Հոգւոյ, իբր սէր անհունօրէն ջերմ սրտի մը: Մեզի համար «յոյսը»՝ կենդանի Անձնաւորութիւն մըն է՝ լուսաւոր Յիսուս Քրիստոս մեր Լոյսը և մեր Կեանքը:

Վհատութեան ու յոյսի գագաթնակէտին կանգնած էր կոյր Բարտիմէոս երբ Յիսուս կ՛անցնէր Երիքովի փողոցներէն, սակայն ան չուրացաւ իր հաւատքը: Այս այլասերած աշխարհին մէջ երբեմն կը փորձուինք մեր հաւատքն ու յոյսը կորսնցնել: Յիսուսի ոտնաձայները, կոյր Բարտիմէոսի համար, եղան թեւաւորող փարոս մը՝ յոյսի և վստահութեան: Քսաներորդ Դարը եկաւ Մեծ Եղեռնով ու արհաւիրքով, իսկ ահա կը մեկնի անսպասելի իրականացումներով և յոյսով: Պա՞րտ է որ քրիստոնեան ըլլայ լաւատես: Այո՛, կը պատասխանէ Առաքեալը.

«Աստուած ամէն բանի մէջ բարի բաներու համար
գործակից կ՛ըլլայ անոնց, որոնք կը սիրեն Զինք»
--Հռոմ Ը.28:

Փետրուար 1, 2000
Թորոնթօ